

Memo

Onderwerp : derdelanders opvang Oekraïne
Datum : 18 augustus 2023
Afzender : J.W. Boersma
Telefoonnummer :
Emailadres :

Geachte leden van de gemeenteraad,
u ontvangt deze memo om u te informeren over de derdelanders in de opvang Oekraïense vluchtelingen.

Inleiding

Op 4 september 2023 wordt de tijdelijke bescherming onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) beëindigd van personen zonder de Oekraïense nationaliteit met een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne, die zich vóór 19 juli 2022 hebben ingeschreven in de Basisregistratie Personen. Dit zijn de zogenoemde derdelanders, mensen met een tijdelijke Oekraïense verblijfsvergunning die vanwege werk of studie in Oekraïne verbleven toen de oorlog uitbrak.

Na de inval van Rusland in Oekraïne heeft Nederland direct ingezet op de opvang van ontheemden uit Oekraïne ongeacht hun nationaliteit. Nadat bleek dat de oorlog voortduurde en de instroom stabiliseerde, heeft het kabinet op 19 juli 2022 besloten om vanaf dat moment geen tijdelijke bescherming te bieden aan derdelanders die na die datum naar Nederland reisden. Nu wordt ook de tijdelijke bescherming van de derdelanders die nog in Nederland verblijven beëindigd. De achterliggende gedachte hierbij is dat mensen kunnen terugkeren naar een veilig land dan wel naar een ander land van bestendig verblijf. Hiervoor is (financiële) hulp van Dienst Terugkeer & Vertrek beschikbaar. Wanneer derdelanders vrezen voor vervolging of onmenselijke behandeling in het land van herkomst, hebben zij de mogelijkheid (gehad) om de Nederlandse asielprocedure te doorlopen. Hiervoor is ondersteuning vanuit Vluchtelingenwerk Nederland beschikbaar. Bij het vertrek van derdelanders wordt indachtig het staande beleid eerst ingezet op vrijwillig vertrek en eventueel daarna op gedwongen vertrek.

Rol gemeente

Hoewel de beëindiging van de RTB al lange tijd bekend was, en zelfs al een keer is uitgesteld, hebben gemeenten pas begin augustus een informatiepakket ontvangen over de procedures rondom asiel, vrijwillig vertrek en onvrijwillig vertrek. Burgemeesters hebben na de inval van Rusland in Oekraïne een wettelijke taak gekregen voor het opvangen van ontheemden. Deze taak vindt haar wettelijke basis in de Wet verplaatsing bevolking, is verder uitgewerkt in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (RooO) en richt zich op 'ontheemden' zoals bedoeld in artikel 1 onder c van deze regeling. Na de beëindiging van de tijdelijke bescherming zijn derdelanders niet langer 'ontheemden' in de zin van de RooO. Burgemeesters hebben dan ook niet langer een taak om derdelanders op te vangen en dienen de opvang/verstrekkingen te beëindigen.

De verantwoordelijkheid die een gemeente c.q. de burgemeester in de beëindiging toebedeeld heeft gekregen, heeft ons overvallen. Als derdelanders niet vrijwillig de opvang willen verlaten, wordt van de gemeente verwacht dat zij de derdelander dwingt te vertrekken. Zowel landelijk als regionaal zijn hier veel vragen over. Burgemeester Kolff vertegenwoordigt onze regio in de contacten met het Rijk hierover. Zo is de wettelijke basis ingewikkeld c.q. onduidelijk, moet er waarschijnlijk geprocedeerd worden om mensen de opvang te laten verlaten en stuiten we op een aantal praktische problemen m.b.t. gedwongen vertrek. Al met al is er veel onvrede over de verwachte verantwoordelijkheden en de onduidelijkheden die, drie weken voor de officiële beëindiging van de regeling, heersen.

Alblasserdamse situatie

In Alblasserdam verblijven nog 21 derdelanders, waarvan 1 in een particuliere opvang en de rest in de gemeentelijke opvang bij de Jozuakerk. Tot eind augustus worden vanuit de gemeente gesprekken gevoerd met de betrokken mensen, waarbij (nogmaals) uitleg wordt gegeven over de gevolgen van de beëindiging van de regeling en wordt gevraagd welke plannen de mensen hebben. Van de 21 mensen hebben tot nu toe 4 aangegeven de asielprocedure in te gaan en 3 vertrekken vrijwillig. De overige derdelanders hebben nog geen plannen en/of wachten af, in de hoop dat de regeling toch wel weer wordt verlengd (net als op 4 maart 2023).

Ondanks de beperkingen/onzekerheden in de uitvoering zetten we als gemeente de nodige stappen om mee te kunnen werken aan de procedures zoals het Rijk die oplegt. Met de regionale samenwerking en de wekelijkse informatievoorziening vanuit het ministerie van J&V hopen we op 4 september a.s. het juiste (op procedureel, juridisch en humaan gebied) te kunnen doen.

Regionale samenwerking

Er komt veel kijken bij het beëindigen van de Regeling. Binnen de regio werken we dan ook zowel bestuurlijk als operationeel zoveel mogelijk samen ter versterking van oplossingen en ter voorkoming van ongewenste situaties. Zo wordt op de bestuurlijke tafel een aantal scenario's geschetst bij gedwongen vertrek en zijn politie en JKC inmiddels aangehaakt.

Voortgang

De komende weken zal er naar verwachting steeds meer duidelijkheid komen. Vanaf 4 september is duidelijk welke derdelanders in Alblasserdam de asielprocedure zijn ingegaan en wie teruggekeerd zijn naar land van herkomst of ander land buiten de EU. In de loop van september wordt uw raad nogmaals geïnformeerd over de stand van zaken.